

OBSAH

I. ÚVOD A HISTORIE

(Ing. Karel Čihal a Ing. Jiří Štamberg)

1. období	17
2. období	18
3. období	19
4. období	20
Literatura	22

II. ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI MĚNĚČŮ IONTŮ

(Ing. Dr. Otakar Mikeš)

A. Část všeobecná	23
Úvod	23
1. Theorie krystalové mřížky	26
2. Theorie elektrické dvojvrstvy	28
3. Donnanova theorie membránových rovnováh	30
4. Theorie ultramikronů a humusového adsorpčního komplexu	32
5. Výměna iontů a adsorpce	33
6. Výměnný „potenciál“, výměnná síla	34
7. Rovnováhy při výměně iontů	34
8. Vznik nových kvalit pryskyřičných ionexů jako zákonitý důsledek vyššího stupně polykondensace	34
9. Kapacita ionexů	37
10. Vliv teploty na rovnováhu výměny iontů	38
11. Hysterese výměny iontů	39
12. Regenerace ionexů	40
B. Měníče kationtů	40
1. Botnání organických katexů	40
2. Afinita při výměně kationtů	42
3. Zachycování komplexních kovových a organických kationtů na katechex	44
4. Vliv povahy funkční skupiny katexu na výměnu iontů	45
5. Vliv fyzikální struktury katexu na výměnu iontů	45
6. Vliv aniontů na výměnu kationtů	45
7. Výměnné rychlosti u katexů	46
8. Kapacita katexů	48
9. Titrační křivky katexů	50
C. Měníče aniontů	53
1. Vývoj struktury pryskyřičných anexů	53
2. Botnání pryskyřičných anexů	53
3. Mechanismus funkce anexů	54
4. Afinita při výměně aniontů	55
5. Výměnné vlastnosti anexů	56
6. Kapacita anexů	58
7. Titrační křivky anexů	60
Závěr	61
Literatura	62

III. OBEČNÁ THEORIE IONTOVÝCH ROVNOVÁH NA MĚNÍČÍCH

(RNDr PhMr Miroslav Toman)

Úvod	66
1. Podmínka pro Donnanovu membránovou rovnováhu	67
2. Kapacita a funkční skupiny měniče	67
3. Donnanův efekt — jednomocné ionty	68
4. Donnanův efekt — vícemocné ionty	70
5. Aktivity iontů a obecný vzorec pro rovnováhu	72
6. „Adsorbovatelnost“ jako funkce iontového poloměru	75
7. Postavení H ⁺ -iontu v řadě kationtů — měnič typu slabé kyseliny	76
8. Kapacita měniče typu slabé kyseliny	77
9. Vazby kyselin na měnič aniontů typu slabé base	78
10. Vliv Donnanova efektu na zdánlivou basicitu měniče	79
11. Přítomnost elektrolytu — zvýšení kapacity anexu	80
12. Jiná odvození zákonitostí iontových rovnováh	81
13. Smíšený měnič	85
14. Konverse měniče	85
15. Botnání měniče	87
16. Botnání měniče — kvalita a kvantita elektrolytů	89
17. Membránový potenciál	90
18. Membránové elektrody	93
19. Vliv difusního potenciálu na průběh ustanovování rovnováhy	94
20. Vzájemné souvislosti mezi membránovým potenciálem, botnáním a koncentračními rozdíly	95
Závěr	96
Literatura	96

IV. THEORIE KINETIKY VÝMĚNY IONTŮ

(Ing. Vladimír Fährnich)

Souhrn použitých symbolů	98
Úvod	100
A. Kinetika vlastního procesu výměny iontů	100
1. Reakční rychlost výměny iontů	101
2. Difuze	109
3. Srovnání rychlostních zákonitostí	117
4. Kinetika výměny u slabě kyselých a slabě basických měničů	121
B. Kinetika procesu v koloně	123
1. Kolonová kinetika rovnovážná	123
2. Kolonová kinetika za nerovnovážných podmínek	130
Doslov	132
Literatura	132

V. PŘÍPRAVA MĚNÍČŮ IONTŮ

(Ing. Jaromír Šmíd a Ing. Jiří Štamberg)

A. Rozdělení a popis měničů iontů	134
B. Přírodní měniče iontů	137
C. Modifikované přírodní měniče	137
D. Uměle připravené měniče	138
I. Anorganické syntetické měniče iontů	139
II. Uměle připravené organické měniče	140

1. Přehled synthesy organických ionexů	140
a) Volba základních složek	140
b) Polymerisace nebo polykondensace monomerních složek	144
Stručný přehled makromolekulární chemie organické s hlediska přípravy ionexů	144
Fenolické pryskyřice	146
Pryskyřice z aromatických aminů	153
Pryskyřice z alifatických aminů	155
Pryskyřice na basi močoviny a jejích derivátů	158
Pryskyřice na basi aromatických sulfonových kyselin	160
Pryskyřice ze sacharidů (uhlohydrátů)	161
Pryskyřice ze styrenu a styrenových derivátů	161
Pryskyřice z pyridinových basi	163
c) Dodatečná úprava polymerů	164
2. Pryskyřičné měniče kationtů	165
3. Pryskyřičné měniče aniontů	177
a) Směsné kondensáty alifatických aminů se slabě basickými složkami	180
b) Směsné kondensáty guanidinu a jeho derivátů se slabě basickými složkami	180
c) Směsné kondensáty kvarterních amoniových basi se slabě basickými složkami	181
d) Příprava silně basických anexů	183
4. Měníče elektronů	185
E. Provozní výroba ionexů	187
1. Přetržitá výroba ionexů	188
2. Nepřetržitá výroba ionexů	189
Literatura	191

VI. KONDUKTOMETRICKÉ A POTENCIOMETRICKÉ TITRACE IONEXŮ

(Dr. Josef Buriánek)

Úvod	194
1. Definice titračních křivek katexů	194
2. Konduktometrická titrace	195
3. Potenciometrická titrace	198
4. Návod k rychlému konduktometrickému a potenciometrickému hodnocení katexů	200
5. Použití konduktometrických a potenciometrických titračních katexů	201
6. Potenciometrické titrace anexů	202
7. Návod k provádění titračních anexů v bezvodé kyselině octové roztokem kyseliny chloristé	204
Literatura	206

VII. THEORIE VÝMĚNY IONTŮ PŘI ÚPRAVĚ VODY

(Ing. Vladimír Fährnich)

Úvod	207
A. Obsah solí při výměně iontů	207
B. Vliv mocnosti iontů na změkčovací proces	211
C. Pomocné empirické veličiny a pojmy	215
1. Objemová účinnost filtru η a stupeň využití filtru θ	215
2. Objemová kapacita	219
3. Dovolené specifické zatížení	221
Literatura	222

VIII. LABORATORNÍ TECHNIKA PRÁCE S MĚNIČI IONTŮ

(Ing. Jiří Štamberg)

I. Předběžná úprava měničů iontů	223
1. Mechanická úprava	223
2. Chemická úprava	224
II. Vlastní práce s měniči iontů	225
1. Statická práce s měniči iontů	225
2. Dynamická (kolonová) práce s měniči iontů	226
3. Laboratorní kolony a pomocná zařízení	227
Literatura	233

IX. METHODIKA PROVOZU IONEXOVÝCH FILTRŮ

(Ing. Josef Wunsch)

Úvod	234
1. Ionexové filtry — výpočet hlavních hodnot	235
2. Všeobecné směrnice pro stavbu ionexových filtrů	239
3. Nádrže na přípravu regeneračních roztoků	247
4. Výpočet nádrží na přípravu regeneračních roztoků	255
5. Provozní metody a zařízení k úspoře regeneračních činidel	257
6. Výpočet ionexových filtrů s úspornou regenerací podle čs. pat. 81 229	262
7. Trysková dna a jiná scezovací zařízení	264
8. Potrubí a armatura	270
9. Pomocná zařízení ionexových filtrů	273
10. Automatizace ionexových filtrů	286
11. Filtry pro vodíkové katexy	289
12. Filtry pro deionisaci a desilikaci vody	299
13. Vznik a odstranění provozních poruch na ionexových filtrech	313
14. Kontrola provozu ionexových stanic	316
15. Typisovaná řada ionexových filtrů	324
Závěr	328
Literatura	328

X. POUŽITÍ IONEXŮ K ÚPRAVĚ VODY

(Ing. Josef Ráb)

Úvod	330
A. Odstranění vápníku a hořčíku katexy v sodíkovém cyklu	332
1. Princip metody	332
2. Používané měniče	332
3. Regenerace	333
4. Odstraňování solanky z katexu	337
5. Změkčovací období	337
6. Praní katexu	342
B. Odstranění vápníku, hořčíku a sodíku katexy ve vodíkovém cyklu	343
1. Princip metody	343
2. Používané katexy	344
3. Regenerace	344
4. Promývání katexu	345
5. Pracovní období	345
C. Dekarbonisace	347
1. Princip metody	347
2. Dekarbonisace s neutralisací hydroxydem sodným	347

3. Kombinace vodíkového a sodíkového cyklu	347
4. Smíšený vodíkový a sodíkový cyklus	349
5. Speciální katexy	349
D. Deionisace	350
1. Princip metody	350
2. Odstraňování kationtů	350
3. Odstraňování aniontů	351
4. Zlepšení kvality deionisované vody	354
5. Deionisace katexem v amoniovém cyklu	355
6. Deionisace bez katexu v prvním stupni	356
7. Deionisace směsi katexu a anexu	357
E. Odstraňování křemíku	357
1. Fluorosilikátová desilikace	357
2. Desilikace výměnou iontů	361
3. Ionexy při desilikaci vody kysličníky kovů	364
F. Odstranění železa a manganu	364
1. Odstraňování železa a manganu sodíkovým katexem	364
2. Odstraňování železa vápníkovým katexem	365
3. Odstraňování železa a manganu vodíkovým katexem	365
4. Odstraňování železa a manganu manganovým zeolitem	365
G. Odstranění fluoru	366
1. Odstraňování fluoridů hydratovanými apatity	366
2. Odstraňování fluoridů organickými ionexy	366
H. Odstraňování amoniaku vodíkovým katexem	367
I. Odstraňování kyslíku anexem	368
K. Jiné způsoby použití	368
1. Sterilisace	368
2. Dechlorace	368
3. Odstraňování fenolů	368
4. Odstraňování hliníku	369
L. Praktické použití výměny iontů v úpravě vody	369
1. Pitná voda	369
2. Napájecí voda pro parní kotle	370
3. Chladicí voda	374
4. Voda k různým průmyslovým účelům	376
5. Odpadní vody	377
Literatura	377

XI. POUŽITÍ MĚNICŮ IONTŮ V ORGANICKÉ CHEMII

(Dr Josef Buriánek)

A. Získávání alkaloidů použitím ionexů

1. Obvyklé metody	380
2. Ionexová metoda	380
3. Nikotin	381
4. Ostatní alkaloidy	382
5. Kvantitativní stanovení alkaloidů	383

B. České práce o použití ionexů ve farmaceutickém oboru

(Dr PhMr Antonín Jindra a Dr František Šipoš)

1. Kvantitativní stanovení obsahu alkaloidů v lécích	384
2. Stanovení sympatomimetických aminů, lokálních anestetik, organických bárviv a antihistaminik v lécích	384
3. Použití ionexů při stanovení sulfamidů a při sledování jejich štěpení	386

C. Použití měničů iontů v chemii aminokyselin, peptidů, bílkovin a nukleových kyselin

(Ing. Dr Otakar Mikeš)

1. Použití měničů iontů k dělení aminokyselin a peptidů	401
a) Zadržování aminokyselin karboxylovým katexem	401
b) Použití silně basického anexu k dělení aminokyselin	402
c) Význam slabě basického anexu k dělení aminokyselin	402
d) Schema úplného dělení aminokyselin na tři skupiny	402
e) Visuální sledování chromatografie aminokyselin na ionexech	403
f) Dělení kyselých aminokyselin mezi sebou	403
g) Vytěšňovací chromatografie basických aminokyselin	404
h) Stanovení průniku	406
ch) Konstrukce retenčních isotherm aminokyselin	407
i) Dělení směsí basí a amfolytů	408
j) Vytěšňovací chromatografie organických kyselin a kyselých aminokyselin	409
k) Vytěšňovací chromatografie aminokyselin z bílkovinného hydrolysátu	409
l) Isolace glukosaminu a histidinu na katexu	411
m) Dělení basických aminokyselin na monofunkčním katexu	411
n) Příprava sulfonovaného styren-divinylbenzenového katexu PSX	411
o) Vliv teploty na pořadí vytěšňování aminokyselin	413
p) Dělení aminokyselin na silně basickém anexu Dowex-2	415
q) Odsolování roztoků neutrálních aminokyselin	416
r) Dělení aminokyselin na tři základní skupiny přístrojem Brenner-Freyové	417
s) Laboratorní příprava karboxylového katexu IC	418
t) Úplné analytické dělení aminokyselin chromatografií na katexu v přístroji Moore-Steinově	418
u) Současná izolace téměř všech aminokyselin z bílkovinného hydrolysátu v krystalickém stavu ve stomiligramových množstvích frakcionaací na ionexech (v malém preparativním měřítku)	421
v) Isolace aminokyselin z bílkovinných hydrolysátů ve větším preparativním měřítku	422
w) Použití ionexů při štěpení racemátů aminokyselin na optické anti-pody a diastereoisomery	425
x) Dělení peptidů na ionexech	425
y) Chromatografické dělení peptidů na ionexech methodou Moore-Steinovou	427
2. Použití měničů iontů k dělení a izolaci bílkovin	428
a) Preparace a dělení cytochromu c na ionexech	429
b) Chromatografie ribonukleasy na katexu	430
c) Chromatografie lysozymu na katexu	431
d) Chromatografie adrenokortikotropního hormonu na katexu	432
e) Oddělování bílkovin od nižších peptidů a aminokyselin „proséváním iontů“ na ionexech	433
f) Analýza bílkovinných směsí frontální chromatografií na katexu	433
g) Pokus o dělení hemoglobinů eluční chromatografií na katexu	435
h) Chromatografie chymotrypsinogenu α na katexu	435
ch) Hydrolysa bílkovin ionexy	436
3. Použití měničů iontů v chemii nukleových kyselin	436
a) Dělení purinových a pyrimidinových basí na katexech a anexech	436
b) Isolace nukleosidů uridinu a cytidinu na katexu	437
c) Chromatografické dělení mononukleotidů	438
d) Rozdělení kyselin adenylové, guanylové, cytidylové a uridylové na isomery	440
e) Preparace uridylové a cytidylové kyseliny ve větším množství	441
f) Preparace difosfopyridinnukleotidu s pomocí ionexů	442
g) Dělení desoxyribonukleotidů a desoxyribonukleosidů na ionexové koloně	442
h) Dělení nukleotidů a jejich štěpů z kvasinek	443
ch) Chromatografická izolace kyseliny adenosin trifosforečné	443
i) Současně dělení purinových a pyrimidinových basí a aminokyselin v jediné koloně	443

D. Oddělování dusíkatých sloučenin z cukrovarských meziproductů použitím měničů iontů

(Ing. Karel Číhal a Dr. Josef Buriánek)

1. Aminokyseliny, jejich amidy a betain v řepách a melase	444
2. Vlastnosti různých typů katexů k N-látkám v melase a jiných cukrovarských roztocích	446
3. Steffenovy odpadní louhy	446
4. Isolace aminokyselin a betainu ze Steffenových louhů	447
5. Příprava betainu a aminokyselin z melasy a jiných meziproductů	448

E. Čištění formaldehydu použitím ionexů

(Ing. Karel Číhal)

Literatura	451
----------------------	-----

XII. POUŽITÍ IONEXŮ V POTRAVINÁŘSKÉM PRŮMYSLU

(Ing. Karel Číhal)

A. Cukrovarnictví	458
1. Vliv výměny kationtů v půdě na produktivitu půdy, na výživu rostlin a na účinky hnojiv	458
2. První pokusy při čištění cukerných šťáv použitím ionexů	459
3. Deionisace melasy anorganickými „síkaty“ K. Urbana	460
4. Pokračování v pracích Urbanových — Studium izolace dusíkatých sloučenin z melasy	460
5. Obvyklá deionisace	463
6. Čištění cukerných řepných šťáv ionexy v poloprovozním a průmyslovém měřítku	467
7. Reversní a smíšená deionisace	477
8. Získání vedlejších productů	479
9. Tržinová cukerná šťáva	480
10. Štáva široku cukrového	482
11. Cukrovarnická analytika	482
B. Výroba glukosy ze škrobu	482
1. Obvyklý způsob výroby a první návrhy čištění škrobových hydrolyrátů přirozenými i umělými ionexy	483
2. Rozhodující vlivy při deionisaci glukosových roztoků	484
3. Přednosti ionexů při výrobě glukosy	485
4. Výměna iontů při výrobě glukosy	475
5. Poloprovozní zkoušky	487
6. Provozní zkoušky	489
C. Úprava mléka a výroba mléčného cukru	490
1. První pokusy při úpravě mléka	490
2. Výroba laktosy	492
3. Příprava rozpustných kaseinátů	493
4. Vitaminy B ₁ a B ₂ v mléce a syrovátce	493
5. Stanovení nepatrných množství mědi v mléce	494
D. Tukový průmysl	494
1. Deionisace glycerinu	494
2. Navrhované způsoby výroby glycerinu	495
3. Zpracování glycerinových vod ionexy	495
4. Čištění glycerinových vod ionexy v provozním měřítku	496
5. Příprava glycerinu ze zředěných roztoků anexy	497
E. Výměna iontů v kvasném průmyslu	497
1. Získávání aminokyselin z odpadních roztoků kvasného průmyslu	497
2. Příprava kyseliny vinné z odpadků vinných hroznů a z odpadních destilálních kapalin	498

3. Úprava pivovarských vod	501
4. Odkyselování vína a ovocných šťáv	501
5. Zlepšení kvality likérů	502
F. Zhodnocení ovocných odpadů v průmyslu konzervářenském výměnou iontů	502
1. Čištění a izolace vitamínů	502
2. Příprava jemného jablečného sirupu a kyseliny L-jablečné	504
3. Deionisace odpadních cukerných roztoků ze zbytků citronů, pomerančů, ananasových a jiných plodů	505
4. Výroba pektinu	507
5. Úprava vody při výrobě šumivých lihuprostých nápojů	509
6. Stanovení kyselin v ovocných syrupech, cukrů v zelenině a rozpustného pektinu	509
Literatura	510

XIII. POUŽITÍ IONEXŮ V RADIOCHEMII

(Doc. Ing. Dr. Vladimír Majer)

Úvod	518
1. Experimentální zařízení, pracovní metodika a technika	518
2. Vliv radioaktivního záření na výměnné soustavy	521
3. Isolace nevažitelných množství radioaktivních látek bez nosné hmoty a vliv nosné hmoty na jejich separaci	521
4. Radiokoloidy při výměně	523
5. Dělení a izolace přirozeně radioaktivních prvků dlouhodobých	524
a) Radium	525
b) Aktinium	526
c) Protaktinium	527
6. Dělení a izolace umělých radioisotopů (štěpných produktů uranu)	528
7. Isolace a identifikace nových radioaktivních prvků	533
a) Technecium	533
b) Promethium	534
c) Neptunium	537
d) Americium a curium	538
e) Berkelium a kalifornium	541
f) Srovnání transplutonických prvků s prvky vzácných zemin při frakční eluci na ionexech	544
8. Další rozmanité použití ionexů a radioaktivních látek	545
a) Stanovení aktivitních koeficientů a disociačních konstant	545
b) Dělení stabilních isotopů	545
c) Radioaktivní indikace při sledování průběhu výměny	545
d) Aktivační metoda radioanalytická	546
e) Zjištění otrav radioaktivními látkami	546
f) Čištění radioaktivních odpadních vod	547
Literatura	547

XIV. POUŽITÍ MĚNIČŮ IONTŮ V ANORGANICKÉ ANALYTICKÉ CHEMII

(Ing. Dr. Václav Sýkora)

A. Stanovení aniontů jednoduchých solí	550
1. Stanovení sulfátového iontu	551
2. Stanovení síry ve vulkanisovaném kaučuku	552
3. Určování síry v niklu a mědi	552
4. Stanovení fosforečnanového iontu	553
5. Stanovení fosforu v rudách	553
6. Stanovení fosforu ve fosforové mědi a ferrosfosforu	553
7. Stanovení fosforu a arsenu v niklu nebo mědi	554

B. Stanovení kationtů jednoduchých solí a dělení kationtů	554
1. Stanovení molybdenu	554
2. Stanovení molybdenu ve ferromolybdenu	555
3. Stanovení wolframu	555
4. Stanovení antimonu	555
5. Stanovení arsenu	556
6. Stanovení arsenu v prostředcích proti hmyzu	556
7. Stanovení zinku a hliníku	556
8. Stanovení hliníku a železa za přítomnosti kyseliny fosforečné	556
9. Dělení hliníku od železa	557
10. Stanovení sodíku a draslíku v komplexních kyanidech a v jiných solích	557
11. Dělení rozličných kationtů s měničemi iontů	557
12. Dělení a stanovení sodíku, draslíku a hořčíku	558
13. Dělení sodíku a draslíku od železa nebo kobaltu	559
14. Dělení hliníku a zinku od železa	559
15. Oddělení arsenu od cínu a antimonu	559
16. Dělení vizmutu od mědi nebo olova	559
17. Oddělení chromu od niklu	560
18. Oddělení cínu od antimonu za přítomnosti kyseliny šťavelové	560
19. Stanovení hořčíku a vápníku v železné rudě	560
C. Využití měničů iontů při rozporech vody	560
D. Dělení vzácných zemin	562
Literatura	563

XV. MĚNIČE IONTŮ JAKO KATALYSÁTORY

(Ing. Dr. Ivan Kulčický)

Úvod	565
1. Esterifikace	566
2. Alkoholysa esterů	569
3. Hydrolysa esterů	569
4. Tvorba acetalů	569
5. Alkoholysa acetalů	569
6. Dehydratace alkoholů	570
7. Jiné případy katalytického působení měničů iontů	570
Literatura	571

XVI. DALŠÍ MOŽNOSTI POUŽITÍ IONEXŮ

(Ing. Jaromír Šmíd)

1. Všeobecné použití ionexů	572
2. Použití katexů při výrobě solí	572
3. Použití ionexů k lékařským účelům	574
4. Ionexové membrány	575
5. Ionexové tkaniny	575
6. Selektivní ionexová pryskyřice	576
Literatura	577

XVII. ZKOUŠENÍ MĚNIČŮ IONTŮ

(Prof. Ing. Dr. František Karas)

Úvod	579
A. Vzorkování	580
B. Zkoušky v dodaném stavu	580

1. Sypná váha v dodaném stavu	580
2. Obsah vody v dodaném stavu	580
C. Zkoušky v upraveném stavu	581
1. Normalisace	581
2. Sypná váha a objem	581
3. Obsah vody po normalisaci	581
4. Botnavost a objem po nabotnění	582
5. Specifická váha	582
6. Velikost zrna	583
7. Otírání	586
8. Odpor vrstvy	587
D. Zkoušky na kapacitu	587
1. Užitečná kapacita	587
2. Kapacita theoretická	588
3. Plná kapacita	588
4. Zařízení na zkoušení ionexů a provádění zkoušek	588
5. Rozsah zkoušek	599
E. Identifikace ionexů	600
1. Zjišťování druhu ionexu	600
2. Zjišťování funkčních skupin ionexů	601
3. Elektrická vodivost a pH při zjišťování kapacity a funkčních skupin ionexů	602
Literatura	603
—————	
Přehled běžně vyráběných indexů	604
Rejstřík	609